

Jelenségnaptár

2002. január (JD 2 452 276–2 452 306)

A bolygók láthatósága

Merkúr. A hónap első felében figyelhető meg az esti égbolton, a délnyugati látóhatár közelében. 11-én van legnagyobb keleti kitérésben, 19 fokra a Naptól. A hónap utolsó harmadában láthatósága gyorsan romlik, 27-én már alsó együttállásban van a Nappal.

Vénusz. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 14-én kerül felső együttállásba a Nappal.

Mars. Este látható a Vízöntő, majd a Halak csillagképben. 22 óra körül nyugszik. Fényessége 0,9 m, átmérője 5",9, mindkettő csökken.

Jupiter. 1-jén kerül szembenállásba a Nappal. Egész éjszaka látható az Ikrek csillagképben. Fényessége -2",7, átmérője 47".

Szaturnusz. Az éjszaka nagy részében látható a Bika csillagképben. A hajnali órákban nyugszik. Fényessége -0",2, átmérője 20".

Uránusz, Neptunusz. Az év első napjaiban még megkísérelhető észlelésük az esti szürkületben, de láthatóságuk gyorsan romlik.

A Neptunusz 28-án kerül együttállásba a Nappal.

Mély-ég ajánlat

Az α Tau környékének objektumai.

Beküldés: január 6-ig.

Az α Ori környékének (Ori-Mon) objektumai.

Beküldés: február 6-ig.

Az M93 környékének objektumai.

Beküldés: március 6-ig.

Az észlelések beküldési határideje: minden hónap 6-a!

Holdfázisok

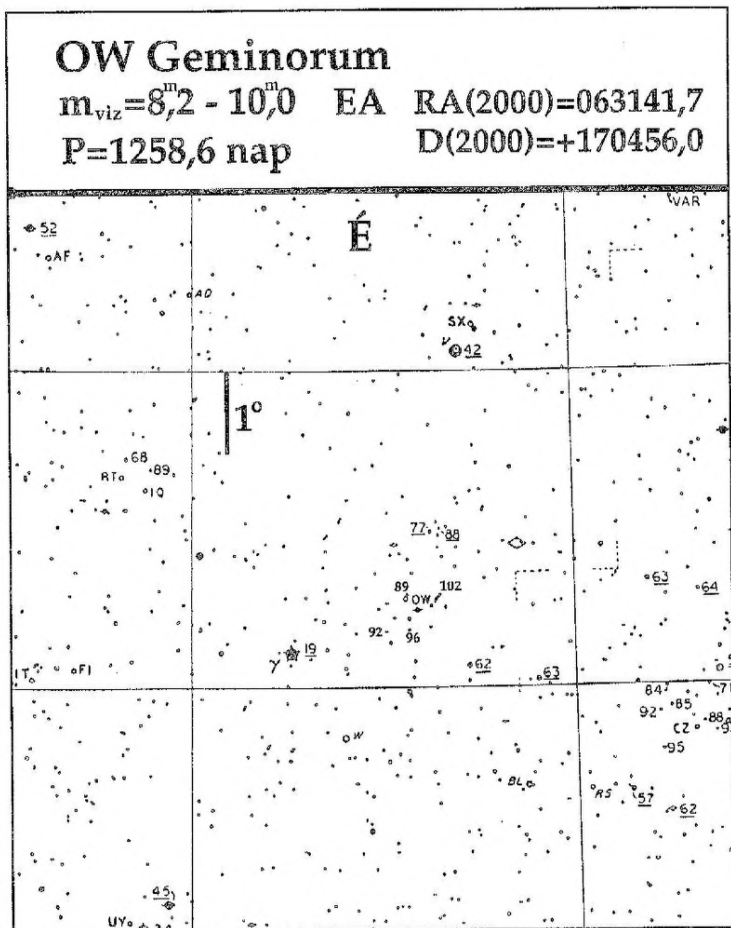
06. 03:55 UT Utolsó negyed
13. 12:29 UT Újhold
21. 17:46 UT Első negyed
30. 22:50 UT Telehold

Mira és SRA maximumok

01. X Cam	8 ^m ,1	VA 8
01. V Dra	9,9	VA 1
02. T Cen	5,5	M83/2
02. Z Cyg	8,7	VA 3
03. W Cas	8,8	VA 3
03. V Cam	9,9	
03. V Tau	9,2	VA 15
03. R Vir	6,9	VA 11
03. R Vul	8,1	VA 4
04. S Hya	7,8	VA 12
04. S Oph	9,5	
05. SV Her		
09. R Per	8,7	VA 8
10. V Leo	9,1	VA 8
11. T Ari	8,3	VA 5
13. R Crv	7,5	VA 13
13. R Ser	6,9	VA 11
14. T UMa	7,7	VA 11
15. SS Cas	9,8	VA 11
20. W CrB	8,5	VA 8
20. RS Aql	9,7	
23. SS Her	9,2	VA 5
24. S Boo	8,4	VA 3
27. SX Cyg	9,0	VA 15
27. U UMi	8,2	VA 3
27. U Ser	8,5	VA 3
29. RV Cas	9,4	VA 5
30. Z Aql	9,0	VA 11

A hónap változócsillaga: OW Geminorum

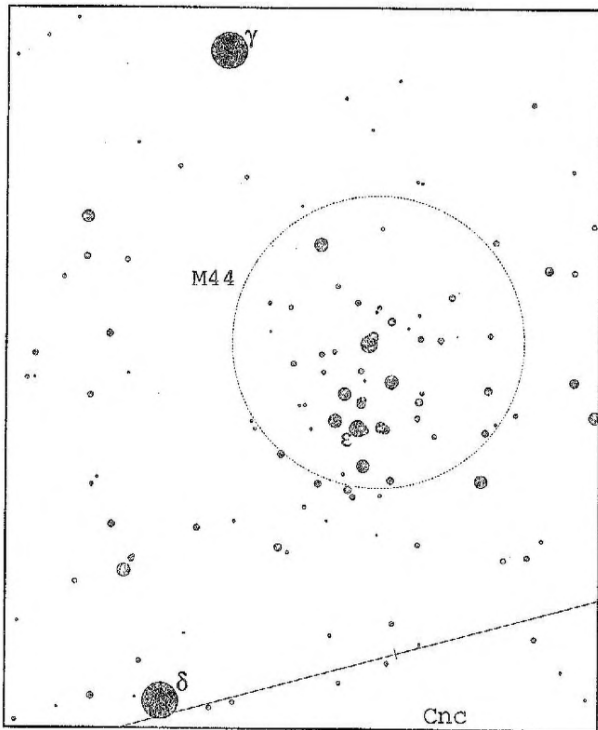
Szakítva az immáron több éves hagyománnyal, téli ajánlatunkban nem egy „hagyományos” változóra hívjuk fel a figyelmet, hanem az idén (újra)indított fedési kettős szekciót szeretnénk erősíteni egy látványos fényváltozású kettős csillaggal. Az OW Gem a γ Gem-től alig 2 fokra található, így azonosítása a legegyszerűbb amatőr-csillagász távcsőgyakorlatok közé tartozik. 1260 naponként következnek be majdnem 2^m mélységű főminimuma, az előttünk álló időszakban 2002. január 3-án várható a 10^m -s minimum bekövetkezése. Mivel bő két hétig tart a fedés a részleges fázisokkal együtt, így már karácsony előtt elkezdhetjük a csillag minden napos észlelését, és egész január közepéig érdemes követni, hiszen az előrejelzés bizonytalansága akár a több napot is elérheti. (L. még cikkünket a változós rovatban!) (Ksl)

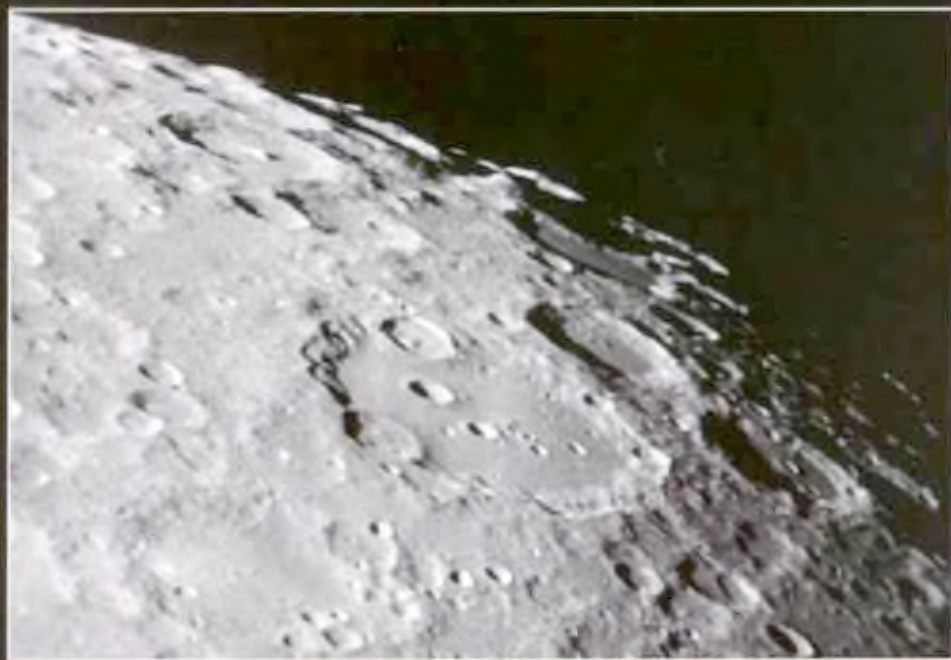
A hónap Messier-objektuma: a Praesepe (M44)

A Hyadok típusú, viszonylag öreg halmazok családját képviseli az M44, melynek életkorára 700 millió évet, távolságára mintegy 180 parszeket adnak meg a különböző irodalmi források. Valójában két összeolvadó halmazt láthatunk, hiszen a halmaz tömegeloszlása kettős centrumot mutat, 3 parszek szeparációval. A kisebb halmaz 30, a nagyobb 630 naptömegű, a nagyobb halmaz átmérőjére 12,1 parszek értéket adnak meg. A két alhalmaz kora is eltér, valamint a teljes rendszer kinetikusenergia-többlete is ütköző rendszere utal. Változócsillagai között tucatnyi δ Scutit találunk, melyek fényváltozása elmarad a szabadszemes detektálhatóságtól, jelentőségük ugyanakkor elvitathatatlan a pulzáló változók kutatásában. Szintén csak érdekesség szintjén említhető, hogy Bouvier és munkatársai 2001-ben adaptív optikás megfigyeléseikkel 149 csillagból 26-ot kettősnek találtak, 15–600 Cs.E. szeparációval. A kettősök nagy száma a halmaz korai állapotának nagy csillagsűrűségét tükrözheti.

A Rák csillagképben szabad szemmel is megfigyelhető halmaz nagy átmérője miatt (1 foknál nagyobb) megfigyelését binokulárokkal dolgozó amatőrtársainknak is bátran ajánljuk. Nagyobb távcsővel dolgozva hálás feladat a csillagok százainak pontos rajzolása – segíti az arányok megtartását, ha a csillagkorong lerajzolásával egyidejűleg jelöljük a csillag fényességét valamilyen relatív skálán. Az átrajzoláskor igyekezzünk ezt reprodukálni. Fényképezéséhez elsősorban a hagyományos nagylátómezejű fényképezés, alternatívaként legalább 3x3 fokos CCD-mozaik készítése ajánlható. Térképünk oldaléle kb. 4 fok, észak fölfelé van.

Látómezőváltás átlapolásához, CCD-s pozicionáláshoz, vagy látómezőrajz-támpontok arányos kijelöléséhez bátran használhatjuk. (Szabó M. Gyula)

Fent a Hold Clavius-kráterének környéke, lent az Atlas- és a Hercules-kráter környezete
(Kiss G. és Kubus Gy. CCD-felvételei, 250/4000 reflektor, Nikon Coolpix 950 kamera)

